

Te whakaiti i te tāhawahawatanga hangarua

He pai rawa ō hangarua ki te porowhīu noa, nā reira me mātua whakarite kia tae ki te wāhi tika.

I whakarewangia e mātou he ratonga hangarua hou i te tāone nui i te 2021, e āhei ai te katoa ki te whai wāhi ki tētahi Awakairangi mā ake, ātaahua ake, otirā toitū hoki.

Engari ehara ko te hangarua anake te kaupapa whaihua: me whakarite kei te tika anō tō rau atu i ngā tūemi ki roto i te ipu hangarua.

Ko te tikanga o tēnei, me kaha tātou ki te whakarite kia kore e tāhawahawatia ngā hangarua e ngā tūemi/raua tē whakaaetia ana (tirohia tā mātou [whārangi kāinga](#) ki te tiro he aha ngā mea e tika ana ki ia ipu - ka taea hoki te rapu i ngā tūemi motuhake!).

Ina tāhawahawatia te hangarua, ka tau te utu ki runga i a tātou katoa: ā-rēti (ngā whāina tāhawahawa ka hipa i te \$30,000 i ia marama hei te Nōema 2022), ā-taiao hoki, i te mea tērā pea ka tae ngā hangarua tāhawahawa ki ngā putunga para.

Hei āwhina i a mātou ki te whakaiti i ngā pānga tāhawahawa, e huri ana mātou i te tukanga, puta noa i te tāone nui. Ka whakamahia e ā mātau kaiaroturuki ipu ēnei tohu whakapiri kia mārāma ai koe he aha ngā mea ka taea te hangarua, karekau rānei.

Mō āhea mātou tango ai i ngā ipu hangarua?

Ina kite mātou he nui rawa ngā tūemi kāore e whakaaetia ana i roto i te ipu hangarua, ka tāpiritia he whakapiri whero i te rā kohi.

Ko te nuinga o nga ipu ka whiwhi whakapiri kākārīki, otirā he mihi tēnei ki te hunga kei te tika te mahi hangarua. Ko te whakapiri kārakaraka e whakamōhio ana i te tangata tērā ētahi mea i roto i te ipu hangarua kāore i whakaaetia. Ko te whakapiri whero mō ngā ipu tāhawahawa, otirā tē kohia.

Ki te whiwhi koe i ngā whakapiri whero e rua, mēnā ka kitea te tāhawahawatanga anō o te ipu hangarua uhi kōwhai, ka tangohia te ipu rā e te hunga kohi ipu.

Kia kore ai tō ipu hangarua e tangohia, me āta pānui koe he aha ngā mea hei whakauru ki te ipu hangarua [i konei](#).

He aha mātou e tango nei i ngā ipu hangarua?

Kāore mātou i te hiahia tango i ngā ipu hangarua - ko te painga atu mēnā i tika ngā mahi hangarua a te katoa!

Engari ki te kaha rawa te tāhawahawatia o te ipu hangarua, ka piki te utu ki te katoa, ā, ko te hua, he nui ngā rawa hangarua pai ka tukuna atu ki te putunga para. He moumou rawa tērā, otirā ka moumou i te wā o te hunga e tika ana te mahi hangarua, ā, ka piki ngā utu ki a tātou mā roto i ngā pikinga utu rēti.

Mā ēnei whakapiri whero mātau e āwhina ki te ine ko ēhea ngā ipu hangarua uhi kōwhai kei te tuku tāhawahawa ki te putunga para, me te whakakino i ngā mahi hangarua a Awakairangi.

Ko te tikanga o tēnei:

- He iti ake te hangarua e tukua ana ki te putunga para
- Kāore e tere kī te Putunga o Whirinaki
- He nui ake te rauhanga ā-tautaiāo a Te Awakairangi
- He iti ake te moni - ko te painga kāore he moni! - ka whakapaua ki ngā hāmene tāhawahawa

Puka Para me te Hangarua

E wātea ana ēnei puka para me te hangarua i ngā reo rerekē e 6, otirā kei roto he mōhiohio o ngā tūemi ka whakaaetia, kāore rānei, i roto o ia ipu, me pēhea te whakaatu i ō ipu, ā, me pēhea te porowhiu i ngā tūemi kāore e pai ki te hangarua.

- [Ingarihi](#)
- [Hainamana \(Māmā\)](#)
- [Hainamana \(Tuku iho\)](#)
- [Hiniri](#)
- [Māori](#)
- [Hāmoa](#)

Te whakaiti i ngā pātai auau mō te tāhawahawatanga hangarua

He aha te tikanga o nga whakapiripiri rerekē?

Whakamahia tā mātou rauemi pāhekoheko [kei tō mātou whārangi kāinga](#) ki te kite he aha ngā mea ka whakaaetia, kāore rānei ki roto i ō ipu.

He aha te tikanga o nga whakapiripiri rerekē?

Ko te tikanga o te kākāriki, he rawe ō mahi - kia kaha tonu!

Ko te tikanga o te karaka, i kitea ētahi tūemi ruarua kāore e whakaaetia ana i tō ipu, engari i kohia tonutia tō ipu.

Ka tāpiri mātou i te whakapiri whero mēnā neke atu i te rua ngā tūemi kāore e whakaaetia ana, tētahi tūemi mōrearea rānei i roto i tō ipu, otirā e kore e kohia tō ipu. I muri i te whiwhinga o te whakapiri tuarua, ka noho koinā tō whakatūpatō whakamutunga; ina kitea anō he tūemi kāore e whakaaetia ana ki tō ipu i roto i te 3 marama, ka tangohia tō ipu hangarua.

Mā ngā whakapiri karaka, me te whero e whakaatu ki a koe ngā tūemi i kitea e mātou kāore e whakaaetia ana - tērā pea ko te kai, ngā momo kirihou hē rānei.

I whiwhi whakapiri whero taku ipu, me aha au?

Tēnā tangohia ngā tūemi kāore e whakaaetia ana, ka tango i te whakapiri whero, ka whakahoki anō i tō ipu hei te rā kohi.

Ka tirohia anō pea tō ipu e tō mātou rōpū o ngā kaiaroturuki ipu - mēnā kua tangohia ngā tūemi kāore e whakaaetia ana me ngā whakapiri, ka kohia tō ipu.

Ki hea au pupuri ai i aku hangarua ina kua kī taku ipu?

Tēnā puritia ō hangarau kia tae rā anō ki te rā kohi e whai ake ana. E kore mātou e hoki ki te kohi i tō ipu mēnā i tangohia ngā mea tāhawahawa i taua rā tonu i whiwhi ai koe i te whakapiri. Ki te hiahia koe ki te putu i te hangarua karāhe me te pepamārō i mua i tō rā kohi e whai ake ana, ka taea e koe te kawae ake ki te Teihana Putu o Seaview a Waste Management.

Kua hokona e au tētahi wharenoho engari kua tangohia ngā ipu, he rerekē rānei ngā kainoho o taku whare rēti. Me pēhea ahau e whiwhi ipu hou?

Mēnā he kaupupuri whare hou, he huringa kainoho rānei, ka taea e koe te tono ipu hou mō tō whare, ā, kia tīmataria anō te ratonga. Tēnā imēra ki waste@huttcity.govt.nz

Ka aha mēnā ka tangohia taku ipu?

Ki te tangohia tō ipu hangarua nā te auau o te tāhawahawatanga, tērā ētahi kōwhiringa:

- Ka taea e koe te rau i ō para me ngā hangarua katoa ki tō ipu para uhi whero. Ka haere katoa tēnei ki te putunga para.
- Ka taea te pīra i tēnei whakatau mā te whakapā atu ki waste@huttcity.govt.nz Ka motuhake te whai whakaarotia o ngā tangohanga ipu katoa.
- I muri i te ono marama, ka taea e koe te tono ake kia whakahokia mai tō ipu mā te whakapā atu ki waste@huttcity.govt.nz

He aha atu anō ētahi mea tāhawahawa?

Ko ētahi mea tāhawahawa ko ngā mea pēnei i te kope, te para tipu, te para whānui hoki, hei tauira, ngā pūrere hiko me ngā para kai.

He hangarua anō ngā whakapiri?

Kāo, i hangaia rātau i te kirihou ngohengohe, a, ko te tikanga kia haere ki roto i tō ipu whero (rubbish). I whakamātauria e mātou ngā tohu pepa ā-hangarua, engari i kitea e mātou ko ngā whakapiri te mea pai rawa i te mea kāore e pūhia atu e te hau. I tēnei take, ko te taenga o ngā mōhiohio ki te kaiwhakamahi ipu te mea nui, tēnā i te whai tohu pepa ā-hangarua.

E hia te utu o tēnei kaupapa ki ngā kaiutu rēti?

Ko te utu o te whakahaere i ngā tirohanga ipu, he iti noa, ina whakaritea ki te utu tāpiri o te tango i ngā hangarua tāhawahawa mā te ringa, otirā mēnā ka hipa tētahi pae, ka tukua taua utu ki te kaiutu rēti.

Mā te aha koe e mōhio ai nā wai ia ipu?

Ka whakapirihia ngā whakapiri ki ngā ipu, e kore e tukua ki ngā whare, nā reira e kore mātou e mate ki te tautuhi i ngā whare takitahi.

Ki hea ake au hari ai i aku hangarua, mēnā he nui noa atu i ērā ka uru ki te ipu?

Ka taea e koe te kawē i ngā pepamārō me te karāhe ki te Teihana Putunga o Seaview a Waste Management, otirā he kore utu. Ka taea hoki e koe te whakapiki i te nui o tō ipu ki te 240L, te tono i tētahi anō ipu kikorangi ina kite koe he pakupaku rawa tō ipu hangarua.

Me whakamōhio mai mā te [puka tonu ipu](#).

He aha mātou e kore nei e whakarite i ngā teihana hangarua ā-hapori?

I katia ngā teihana hangarua ā-hapori hei wāhanga o te whakahaeretanga o te ratonga paeara hou i te 2021. I pēnei ai taua whakatau i te mea kitea nuitia ai te tāhawahawatanga o ngā rauemi i kohia, ā, putua noatia ai te para.

He pātai tāu kāore i whakautua i konei?

Tēnā īmēratia ētahi atu pātai mō tēnei tukanga ki: waste@huttcity.govt.nz me waea rānei ki 04 570 6666.

Āhea taku ipu tangohia ai?

Mēnā kua whiwhi koe i ngā whakapiri whero e rua, ā, ka kitea anō ngā tūemi hē i roto i te 3 marama o te whiwhinga o te whakapiri whero tuatahi, ka tangohia tō ipu.

Ka whakatūpatohia ahau i mua o te tangohanga o taku ipu?

Ko te whakapiri whero tuatahi me te tuarua tō whakatūpatohia, otirā ko te hua o te hangarua tāhawahawa ko te tangohanga o tō ipu hangarua.

I muri mai i te whakapiri whero tuarua, ka tukuna hoki he reta ki te kainoho me te kaiutu rēti o taua whare noho.